

ЭНТУЗІЯСТ ЦІ ШТАТНАЯ АДЗІНКА?

[Заканчэнне. Пачатак на
2-й стар.]

раму гаспадару, які б не ківаў
ні Івана, ні на Пятра...

Усправе культурнага выхавання працаўнікоў вёскі ёсць свае надзвычайныя пытанні, свае праблемы і свае «вузкія месцы». І пра іх нельга не гаварыць, іх нельга не бачыць сёння, калі перад намі ясна вызначаны перспектывы сельскае насельніцтва ў ходзе камуністычнага будаўніцтва зраўняцтва па культурна-бывацкіх умовах жывячых у гарадскім, стане асобна для сельскай і плейнай для ўсіх класаў грамадства дзейнасці ва ўсіх галінах культуры. І тым не менш і я, можа быць, і тым больш, і паўтараю, таварыш культурнік, сваё пытанне: ці энтузіяст ты? Паўтараю з цвёрдым перакананнем, што гэта самае галоўнае, самае важнае. Твой энтузіязм рабіў сваю справу ў часы лікбезу, патрэбен ён будзе і праз дзесяць, і праз дваццаць год, і асабліва ён патрэбен цяпер, на рашаючым этапе культурнай развіццёў.

Як бы там ні было, а жыццё паказвае, што калі клубамі ці бібліятэкамі загадвае чалавек з душой, а вялікай любоўю да сваёй прафесіі, то, нягледзячы на розныя цяжкасці і перашкоды, ён свайго дамагаецца. І, наадварот, якую б увагу ні надаваў клубу, колькі б ні дапамагалі яго загадчыку, але калі ён не на сваім месцы і зольныя таварыш адзіначы і зачыняць установу, — нічога добрага не будзе.

Менавіта аб гэтым думаю я, калі слухаю нядаўна на прафесійнай канферэнцыі выступленне Марыі Мітрафанунай Бондар, павялічваю на гадз, але яшчэ маладой па сваёй энергіі жанчыны з прыемнымі, жывымі рысамі твару. Марыя Мітрафануна загадвае раней клубам у вёсцы Курганіне — цэнтральнай сядзібе саўгаса «Першае мая». Ды і ці да месца тут гэтае слова — «задавала», калі жанчына літаральна жыла сваёй работай, аддавала ёй усе сваё энергію. Курганскі клуб быў сапраўдным асяродкам культуры. У яго ішлі з радасным пачуццём і старыя і маладыя. Інакш было ў Малашкінаў — адным з адзінаццаці саўгаса. І клуб тут нібыта ёсць, але якая культура-масавае работы амаль не праводзілася. Людзі абыходзілі сваю ўстанову культурнай старою. І вось Марыя Мітрафануна згадзілася перайсці на работу ў Малашкінаў. Перайшла і, захапіўшы рукавы, адрываў уладзіла на справу. Малашкінаў камсамольцаў і моладзь. Сваімі сіламі чысцілі, мылі, балілі памяшканне, пача-

лі, што называецца, з самага пачатку. І калі клуб стаў і вонка палосы на ўстанову культуры, у ім па ініцыятыве новага загадчыка пачала разгортвацца сапраўдная культурна-масавае работы. Сёння малашкінаўцы жыццям проста не могуць нарадавацца на свой клуб, на яго новае загадчыка. З захваленнем раскажваюць яны пра тое, што ў клубе цяпер бываюць канцэрты, лекцыі, праводзяцца розныя вечары. І бібліятэчную справу наладзіла Марыя Бондар (заўважым, асобная штатная адзінка бібліятэкары пры клубе няма). Разам са старэйшымі школьнікамі яна разнасіць кнігі па дварах, наладжвае калектывны чытанні для тых, хто не можа чытаць сам.

Вось чаго дасягае культработнік, калі ён сапраўды энтузіяст. Вы думаеце, што Марыя Мітрафануна проста пашанцавала ў Малашкінаў, што ёй тут усяляк дапамагалі? Не, куды ж за ўсё наадварот. У сваім выступленні на канферэнцыі яна з крыўдай раскажвала, што ёй вельмі цяжка атрымалася аўтаматна, каб агітбрыгада выеха- хала з канцэртам да суседзяў.

Нагадаваў многа іншых прыкладаў, якія красавіцы сведчаць аб адным і тым жа: для культурнай работы патрэбны «агонь душы і сэрца жар», калі гаварыць коласальскімі словамі. Старасельская бібліятэка, якой загадвае Іда Элькіна, запланавала была канферэнцыю на сельскагаспадарчую тэму. Да задушы маладога бібліятэкара паставіліся неадваражліва, у тым ліку і галоўны арганом саўгаса А. Малашкіна. Калі трох месцаў хапіла за ім бібліятэкары і прасіла, каб арганом дапамог ёй правесці канферэнцыю, а пасля выступіў на ёй. Эрэнты, Іда дамаглася свайго. Канферэнцыя была ўсё ж праведзена.

Год таму назад, раскажваюць жыццям вёскі Гардзюк, адбылося даўняе ператварэнне з іхнімі клубамі. Людзі пачалі хадзіць у клуб не толькі для таго, каб паглядзець кіно, а і каб прыняць удзел у самадзейных гуках. Самадзейныя артысты сталі настаўніцкім калектывам. Выступілі яны не толькі ў сваім клубе, а часта выязджалі «на гастролях» ў навакольныя вёскі. Рабілася гэта, вядома, не па загаду чароўнай пачкі. На дапамогу загадчыку клуба прыйшла выхавальніца мясцовай школы-інтэрната Вольгіна Чобатова, і клубная работа ажывілася.

Узнікае пытанне: ці даволі сёння для культурнай работы аднаго энтузіязму, аднаго надання несіць у масы святло культуры? Пытанне энтузіязму надзвычайнае. Адак на яго, зразу-

мела, можа быць адзін: не. Сёння загадчык клуба, масавы, бібліятэкар павіны перш за ўсё быць адукаванымі, культурнымі людзьмі, інтэлігентамі ў самым лепшым сэнсе гэтага слова. Скажу я «інтэлігентамі» і сума ўсімхнуўся сам сабе. Бываючы ў камандзіроўках, завадзіш іншы раз размову пра жыццё сельскай інтэлігенцыі, прасіш раскажаць аб ёй. І табе называюць настаўніка, урача, агранома, а пра загадчыка клуба ці бібліятэкара могуць і не ўспомніць. Як гэта ні парадкава, але факт. Павінен заўважыць, што падобны дачок ні ў якім разе не датычыцца такіх работнікаў культуры, як Марыя Бондар ці Іда Элькіна. Вынава гора-культурнік, накітаваў таго бібліятэкара, які не бярэ ў рукі кнігу, па якой праводзіць канферэнцыю, ці таго загадчыка клуба, што «рэжана» з іншымі ў падлінога дурня, басконца лугаючы семачкі. Ну, а што датычыцца сапраўднага байца культурынага фронту, дык па характару сваёй работы ён не можа быць абмежаваным, адсталым чалавекам. Ён працуе на адной навуцы, цікавіцца навінкамі навуцы і мастацтва. Я ведаю аднаго з лепшых бібліятэкараў вёскі Спрынга Макарава. Спрэг любіць кнігу, многа чытае, спрабуе пісаць і аповяды (некаторыя з іх апыталіся ў раённай газеце). Нядаўна Макараў паступіў на завочнае аддзяленне Інстытута.

Словам, патрэбен перш за ўсё энтузіязм, а астатняе ўсё можна набыць і ведаў, і культурны ўзровень узбагаціць. Дрэнна толькі, што сапраўдны энтузіязм яшчэ не хапае на вёсцы. Дрэнна тое, што яшчэ даволі часта загадваюць клубамі людзі, якія не адпавядаюць свайму прызначэнню. У вёсцы Турск — адной з брыгад сельгасарцелі «Савецкае Беларусь» — некалькі год абавязкі загадчыка клуба выконваў (дакладней, павінен быў выконваць) на сумышальніцтве каласны радзест, чалавек з пачатковай адукацыяй і без якога б там ні было прызначэння да культурна-масавае работы. Кіраўніком каласа, тым не менш, такі варыянт задавальняў, бо радзесту трэба было «спісаць» за «загаданне» клубам вешта толькі калі дзесяці працэдэн у месці. Цяпер загадчыкам клубу «з'явіўся» дзяўчына, якая нядаўна закончыла сярэднюю школу. Паставілі яе на гэтую пасаду энтузіязм і з умовай, што яна будзе заўсёды выконваць абавязкі тэхнічна. І вось на пытанне, якая работа праводзіцца ў клубе, дзяўчына адказвае, паказваючы на печ: «Пялю ў печ». Наментаў, як кажуць, не патрэбны.

Успомнім адзін факт з гісторыі. Калі У. І. Ленін даведаўся, што на дзяржаўнай электрастанцыі «Электрапрадача» адкрыўся клуб, ён запынуўся да рабочых і служачых станцыі з тэлеграфам, у якой вышываў іх з адкрыццём клуба і выказваў надзею, што яны сумеснымі намаганнямі ператворыць гэты клуб у адну з важнейшых пазіцый для асветы рабочых. «Важнейшая пазіцыя» — такое значэнне надаваў клубу У. І. Ленін.

Цяпер у нас іншыя ўмовы і магчымасці, амаль у кожнай вёсцы ёсць клуб. І надзвычай час сумеснымі намаганнямі зрабіць кожную ўстанову культуры сапраўдным асяродкам, сапраўднай спадчынай для камуністычнага выхавання людзей. Галоўнае тут — наладзіць амерыканію яго. На абмежаванне былі запынаны пастаўшымі спектаклямі галоўны рамзёр тэатра В. Лур'я, артыст М. Мадзюк, В. Сіціч, М. Мацюшэўскі і іншыя. Слухачы школы В. Рышчун, А. Вольгіна, І. Валары, В. Залі і многія іншыя выназілі слухачы заўвагі і па п'есе і па спектаклю.

Гледзячы абмяркоўваюць спектакль

Слухачы партыяна-савецкай школы пры ЦК КПБ, якая знаходзіцца ў Мадзюк, прагледзеў спектакль «Яны інакш на аўтамаце» п'есе А. Макайкіна ў паставіцы Мадзюкскага абласнога драматычнага тэатра, наладзіў абмеркаванне яго. На абмежаванне былі запынаны пастаўшымі спектаклямі галоўны рамзёр тэатра В. Лур'я, артыст М. Мадзюк, В. Сіціч, М. Мацюшэўскі і іншыя. Слухачы школы В. Рышчун, А. Вольгіна, І. Валары, В. Залі і многія іншыя выназілі слухачы заўвагі і па п'есе і па спектаклю.

Рагачоў.

МАНУЭЛЬ НАВАРА ЛУНА
(Куба)

ПЕРАМОГА ЗА НАМІ!

Мы стойкі народ,
У з'ядванні мы чарпем

Мы вялікі народ —
Нас не спыняць ні голад,
Ні смерць!

Вераломны асілак бразгае сётняй
ніжалеу.

Але наш гераічны і горды народ
Не жадае гібець пад прымусам,
Не будзе кубіцы рабамі!

Хай адступіць гультай,
Дабрачынца нас кіне ў дарозе,
Бязлічэз хавачка ў цэмыр,
Хай ратуеца ўцёкамі здраднік.
Паганяй ніколі не ідзе супраць
буры!

А чыжэй заўсёды пужаеца
грому!

Адзін альбатрос мужна
змагачца з бурай;
У крыку яго — перамога!

Нібы гукі трубы — яго вопілі
надзеі;
Ён ведае — сонца праб'еца
скрозь хмары!

Як альбатрос, што смага
гледзіць у твар урагану,
Раскрыўшы магутныя крылы,
Рыскае позіркам мужным, як
промень,
Працінае вероўку цэмыру.

Імперыялізм, неамакерынскі вемір,
Смоцка кроў нашых братніх
народоў,
Але Куба ўстане, як волат,
За свой гонар і лёс!

Мы не будзем адны ў гэтай бітве
З прагным страшыдлом —
Па ўладным закліку горна
Нам руку пададуць народы.

Нас не спыняць нягоды і голад,
За рэзкім мы прымом пакуты,
Але з цвёрдым верай у сірыцы —
Перамога будзе за намі!

Калі нас напактае ліхач хвіліна,
Калі ўспальхне, нібы вогнішча,
У самым віры злачыства
ўніжэнца зорны наш сцяг —
І неадсяжнік для смерці стане
Мой-Радзіма!

Мы не адступім,
Ні перад чым не адступім!
Ні перад кім!
Перамога ў бітве за намі.
Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

Перамога за намі!

У Беларусі на гастролях ансамбль
песні і танца. Мастацкі кіраўнік
ансамбля — заслужаны
дзял мастацтваў РСФСР
П. Еміц. Выступленні ансамбля
адбыліся ў Мінску, Баўруйску,
Пухавічах. У яго рэпертуары
творы букавінскіх, рускіх,
украінскіх і іншых кампазітараў.
Калектывы выступілі ў Лідзе,
Баранавічах, Шумчыне.

На гэтым здымку вы бачыце
выступленне танцавальнай групы
ансамбля ў Мінску.

Фота У. Круна.

ВОБРАЗ ПАЭТА

Стамбул. 1951 год. Вясенняя
ноч. Цёмна і бязлюдна. Туман.
Высокі шыракаплечы мужчына
і жолая манчына пераходзяць
вуліцу ў раёне Кадыйей.
Раптам з-за вузла, працякаючы
туман ярка-жоўтым святлом,
вынырае аўтамабіль. Жанчына
ледаз ласпае хваціць свайго
спадарожніка за руку і ад-
цягваючы яго ў бок.

— Зноў ганяюцца за та-
бой... — гаворыць яна напалоха-
на.

Жанчына казала праўду. Гэта
быў чарговы замак на яе спа-
дарожніка, толькі што вызвалі-
ўся з турмы. Вызваленая
таму, што на яго абарону вы-
ступілі народны зямлі.

Імя яго — Назым Хікмет.

У 1951 годзе на Індзія пера-
плыў ён Чорнае мора, рату-
чыся ад праследванняў. З таго
часу ён жыве ў нашай краіне.

...Слэры з горадскага называ-
юць Назыма Хікмэта кароткім
турэцкім словам «юстат» — на-
стаўнік, майстар, мастак.

І вось я — у гасцях у Хікме-
та.

Назым Хікмет адрываецца ад
пішучага машыны.

— Што вы думаеце аб каму-
ністычным грамадстве? Што
будзе ў нашай краіне праз 20
гадоў? — пытаюся я.

Паст нбы чыкаў гэтага пы-
тання. Відно, што яго хвалюе
яго, што ён неаднаразова за-
думваўся над ім.

Ён гаворыць:

— Гэта ж пытанне я задаў
сам некаторым прадстаўні-
кам таго пакалення, якое дас-
тало пры камунізме. Мае
слэры, студэнты Омскага сель-
скагаспадарчага Інстытута, якія
паставілі на сваёй самадзейнай
сцене дзве мае п'есы, запыралі
мяне на іх прагляд. І вось, калі
мы сабраліся пасля спектакля,
я задаў ім пытанне: большасць з іх
адказалі адно і тое ж. Усе ад-
казы, па сутнасці, зводзіліся да
наступнага: «Праз 20 гадоў бу-
дуць аўсім іншыя матэрыяль-
ныя магчымасці, чым цяпер.
Але галоўнае — гэта тое, што
мы самі будзем другімі, іншы-
мі людзьмі, не такімі, як сё-
ня. Адносцы паміж намі бу-
дуць намяно прыгаворнымі,
чым зараз, чым адносцы паміж
намі, людзьмі старога пакале-
ня». А адзін студэнт (як я да-
ведаўся потым, амаатар маталі-
летнай яздзі), малады, чарна-
ні хлопек, дадаў: «Зусім іншымі
будуць адносцы паміж вядзіце-
лем і міліцыяй. І наогул, на-
пэўна, большую частку функ-
цый міліцыі будуць выконваць
самі гараджане». Даводзілася
мяне гаварыць тамсама і з мала-
дымі рабочымі, якія будуць у
Маскве новы дом выдавецтва

Споўнілася 60 год Назыму
Хікмету. Выдатны турэцкі паэт
драматург, палітычны змагар
за мір азіяцкай ашавіцесці,
годдзе ў Маскве, сярэд свайх
савецкіх сяброў.
Вядуць артыкул пісьменні-
ка А. Цярэшкіна, аўтара «Песні
над Босфорам» — кнігі пра
Назыма Хікмэта.

газеты «Правда». Адзін з бу-
даўнікоў, зусім малады, сказаў
мяне: «Я вельмі люблю мала-
ва, але аказалася, што ў мяне
няма вялікага таленту, таму я
і не вытрымаў конкурснага
экзамена ў Мастацкі Інстытут
імя Сурыкава. Але я ўпэўнен,
што праз 20 гадоў, калі ў нас
будуць пабудаваны асновы ка-
мунізму, у мяне будзе так мно-
га свабоднага часу, а ў Інсты-
туце імя Сурыкава будзе так
многа магчымасцей, што я ў 43
гады паступіў у Інстытут і з
мяне абавязкова выйдзе са-
праўдны мастак».

Назым Хікмет усміхаецца
свайго цудоўнага ўсміхання, почы
яго становяцца сніхатымі, ён
бачым узрадаваў у далё каму-
нізму, працягвае:

— Я веру цвёрда: мара ма-
ладата будаўніча будзеца. Я
ведаю, што нават на першым
этапе камунізму ўсе духоўныя
сілы чалавека вырастуць і рас-
квітнеюць небыццём. Я ў 19 га-
доў марыў аб камуністычным
ладзе жыцця. Але, як вядома,
чалавек марыць, не дэталізуючы,
ён складае вялікія планы, і
яго мары ахопліваюць штосяці
цэлае, штосяці ўсеабыдныя.
Вось таму а радасным хваля-
ваннем прычытаў я кожны радок
Праграмы Камуністычнай
партыі. Праз дваццаць гадоў
мяне не будзе. Нельга сказаць,
што гэта наогул неслава — неза-
лежна ад таго, анубылівана
Праграма ці не. Але пасля
таго, як я прычытаў гэты вы-
датны дакумент эпохі, мне ста-
ла асабліва сумна. Адуванне
было такое: бег, бег, бег мно-
га гадоў і раптам не халіла дзі-
ханьня за якіх-небудзь дзесяці
метраў да фінішу. Аднак, побач
з гэтым сумам мяне апанавала
нязмерна большая радасць.
Сэрца маё спакойнае. Бо так
добра, што я як камуніст ад-
даў усе свае сілы, усе свае
лепшыя гадзі, усе свае жыццё
не проста паэтычнай мары, не
адной толькі голай раманты-
цы — не! — а канкрэтнаму,
усеагульнаму ішчасці мільёнаў
яго адзіншніца на вачах! Я
ведаю: яшчэ далей будзе разві-
ццё вялікага дружбы народаў
СССР, і гэта асабліва хвалюе
мяне. Я мару пра той час, калі
у краіне камунізму будзе жыць
адуаніцыянальны народ, на-
род камуністычнага грамадства.
Потым да яго, напэўна, да-
дацца іншыя народы. І на ўсім
зямным шары будзе жыць ча-
лавец-камуніст. Гэта будзе
камуністычнае грамадства сёгу.
Першым грамадзянін яго былі
Карл Маркс, Фрыдрых Энгельс,
Уладзімір Ленін.

Мы доўга яшчэ гутарым з
Назымам Хікметам. Мара аб
камунізме натхняе паэта.

Назым Хікмет — герой. Але
ён просты і сімплы. Са здзі-
ўляючай увагай ставіцца ён да
нас, не герою.

Назым Хікмет — масціты
пісьменнік. Яго творы выдаюць
на ўсіх мовах. У Назыма
Хікмэта — высокая ацэнка. Ён
цэню Бюро Сусветнага Савета
Міру. Яму прысуджана тая ж
прэмія, як Фучуньку. Між-
народная прэмія міру. Усяго не-
калькі чалавек на зямным ша-
ры ўдастоены гэтай узнатога-
ды. Але Назым адольнава ча-
лавецкім, мяні і праўдлівы ў
размове а міністрам і з шафе-
рам, а Эрэнбургам і з прыбі-
ральшчыцай. Прычым, гэта —
не напукное, не імкненне па-
казаць сябе дэмакратам. Про-
ста — цэльнасць пароды, з якой
зроблены гэты чалавек. У ім
няма і ценю высамамернасці.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, А. І. БУТКОЎ, К. Л. ГУБАРЭ-
ВІЧ, В. У. ІВАШЫН, А. Н. МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), П. Ф.
ПРЫХОДЗЬКА, Р. Н. САВАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара),
М. Г. ТКАЧОК, І. З. ШАХАХОЎСКІ, І. Б. ШАЦІЦА, Р. Р. ШЫРМА.

Да ведама падпісчыкаў!
З 25 студзеня адкрыў прыём падпіскі
НА ГАЗЕТЫ І ЧАСОПІСЫ
на другі квартал 1962 года.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА паўсюдна ўсім кантрамі і аддзялен-
нямі сувязі, а таксама грамадскім актывам па месцы работы ці
вучобы.

«САЮЗДРСК»
Міністэрства сувязі БССР.

Днямі мініскі кінатэатр «Беларусь» атрымаў новае памяшканне. У
дзюх залах кінатэатра размесціцца 600 гледачоў. Тут вялікі ўтульны
вэстыбюль, фаз для канцэртаў і лекцыяў.

ЗА ІЧАСЦЕ НАРОДА

Вільня. 23 лістапада 1928 года.
У зале акружанага суду было по-
на народу. Выступіў пасудны.
Адным у зале не падабалася яго
прамова, другім яна была блізкай,
родная, бо была іх праграмай
дзеньня... Як гом, разнісіліся па
зале словы прамоўцы: «Мы хочам
аманы ўсёго капіталістычнага ла-
ду. Можнае мяне за гэта на
смерць засудзіць, але факт за-
стае фактам, што капіталізм
гніе, распадаецца, і на змену яго
прыдзе новая, сацыялістычная
сістэма...».

— Варвар! — аж падскочыў за
месца пра